

Pracovná skupina pre Spoločnú poľnohospodársku politiku, 21. mája 2021

Predseda Henri Brichart (FR).

Súčasný stav trialógov k SPP (César Cortes, zástupca PT predsedníctva)

César Cortes referoval o aktuálnom stave trialógov k reforme SPP, 25. a 26. mája prebehne supertrialóg.

Nariadenie o CMO: blok 2 (vino a zemepisné označenia) a blok 3 (producentské organizácie) sú takmer dokončené, pri bloku 4 (obchodné normy) sa Rada a Parlament dohodli na zachovaní čiastky na program POSEI, veľkou témou zostávajú pravidlá v rámci medzinárodného obchodu. Za ďalšiu dôležitú tému, o ktorú sa zaujímajú aj médiá, je pozmeňovací návrh 171 o označovaní rastlinných náhrad mlieka ako jeho ekvivalentu. Stanovisko Parlamentu nebolo jednotné, Komisia zverejnila nový text odkazujúci na nariadenie č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, Rada čaká na predloženie oficiálnej pozície Parlamentu. O záveroch rokovaní k CMO uviedol, že boli relatívne konfliktné.

Horizontálne nariadenie: Takmer všetko je už prejednané, až na výšku poľnohospodárskej rezervy na poskytovanie podpory pri stabilizácii trhu alebo v prípade krízy. Pozícia Rady je daná ich mandátom, t. j. požiadavkou na zachovanie výšky 450 mil. EUR ročne, Parlament navrhuje jej rozšírenie na 1,5 mld. EUR. Zostáva uzavrieť pár menších tém.

Strategické plány SPP: Veľa sa rokovalo o novom modeli vykonávacej politiky a kompetenciách Komisie a členských štátov. Mnoho tém ostáva otvorených: vyčlenenie obálky I. piliera na ekoschémy, vyčlenenie minimálne 30% prostriedkov II. piliera na klímu a životné prostredie, pričom percento by malo byť uplatňované až po prípadnom presune prostriedkov z I. piliera. K štandardom GAEC uviedol, že o väčšine sa už rokovalo, za stále problematické označil GAEC 8 (striedanie plodín) a GAEC 9 (neprodukčné prvky). Ďalšia otvorená otázka sa týka internej konvergenzie, pre pobaltské štáty, PT, SE a FI je citlivou témou externá konvergenzia priamych platieb, preto je dôležitou témou aj prerozdeľovanie priamych platieb. Lídri členských štátov sa dohodli, že zavedenie zastropovania a degresivity by malo byť dobrovoľné, Parlament požadoval povinné zastropovanie, degresivitu aj redistributívnu platbu. Preto PT predsedníctvo predstavilo kompromisný návrh – povinné zavedenie jedného z týchto 3 nástrojov. Dohoda sa zatiaľ dosiahla ohľadom stanovenia určitého percenta pre malých a stredných poľnohospodárov, výška percenta zatiaľ stanovená nebola.

Diskusia:

DE zástupca za problematický prvok označil sociálnu podmienenosť, ktorá pre poľnohospodárov bude predstavovať ďalšie prekážky a sankcie v prípade zistených nezrovnalostí pri dodatočných kontrolách. Pri GAEC 4 (zriadenie ochranných pásov pozdĺž vodných tokov) upozornil, že nie je stanovená minimálna šírka pásov. Ďalej varoval pred stanovením výnimky z plnenia GAEC 8 a 9 iba pre podniky <5 ha, čo by malo negatívny dopad na mnoho členských štátov, vrátane DE. Preto vyzval k vyňatiu podnikov <10 ha. Pri GAEC 8 uviedol, že diverzifikácia plodín je dôležitou zložkou tohto štandardu. Pri GAEC 9 vyzval na zohľadnenie zaistenia potravinového zabezpečenia.

IT zástupkyňa podporila DE ohľadom sociálnej podmienenosti. Ohľadom pozmeňovacieho návrhu č. 171 k nariadeniu CMO uviedla, že nesmie spotrebiteľa viesť do omylu v súvislosti s označovaním vegetariánskych a vegánskych výrobkov.

César Cortes odpovedal, že sociálna podmienenosť, takisto ako Európska zelená dohoda, nebola v pôvodnom návrhu Európskej komisie, prezentovaná bola na konci roka 2020. Rada sa snaží túto

problematiku zapracovať maximálne neutrálne s najmenšími administratívnymi dopadmi pre členské štáty a poľnohospodárov. Posledný návrh PT predsedníctva Parlament neakceptoval, ten sa bude usilovať o zahrnutie „sociálnej dimenzie“ do legislatívneho textu SPP, pričom kontroly dodržiavania pracovných podmienok na farmách by mali byť v kompetencii ministerstiev práce a sociálnych vecí. V prípade nezrovnalostí by platobné agentúry mali mať právomoc znížiť platby. PT predsedníctvo však nemá optimálne pozície vo vyjednávaniach. Ku GAEC 2 a 4 uviedol, že dosiahnutie dohody je blízko. Ku GAEC 8 uviedol, že osobne verí v dosiahnutie dohody ohľadom výnimky pre podniky <10 ha. PT predsedníctvo sa bude usilovať o uznanie diverzifikácie plodín ako ekvivalentu striedania plodín vzhľadom na dôležitosť pre mnohé členské štáty. Ku GAEC 9 uviedol, že je aktuálne menej komplikovaný ako GAEC 8, preto sú inštitúcie blízko k dohode. K otázke o sociálnej podmienenosti súhlasil, aby nemalo jej začlenenie do SPP zásadnejšie konzekvencie pre poľnohospodárov. K možnému odpočtu nákladov na zamestnancov zo zastropovania uviedol, že percento zatiaľ stanovené nebolo. K pozmeňovaciemu návrhu týkajúceho sa označovania rastlinných náhrad mlieka zopakoval, že PT predsedníctvo čaká na oficiálnu pozíciu Parlamentu. Ohľadom nevyčerpaných prostriedkov určených na ekoschémy počas prvých 2 rokov tzv. zaškoľovacieho obdobia PT predsedníctvo požaduje možnosť ich relokácie na iné opatrenia, aby sa nevracali do EÚ rozpočtu, vyvoláva to však obavy v Parlamente. Na záver poďakoval za príspevok ES ohľadom požiadavky na vylúčenie poľnohospodárskych družstiev zo zastropovania, pričom informoval o liste CZ, v ktorom zdôrazňujú rovnaký problém – veľmi negatívne dopady v prípade povinného zavedenia zastropovania, pretože na družstvo zložené z malých členov by sa pozeralo ako na veľký podnik. PT zástupca prisľúbil o téme rokovať s Komisiou.

Na otázku PT reprezentantky, či bude možné využiť ekoschémy aj na živočíšnu výrobu a či by platby boli vyplácané na veľkú dobytku jednotku, Cortes potvrdil, že pohoda zvierat bude môcť byť zahrnutá do zoznamu ekoschémy.

Sekretariát po odchode zástupcu PT predsedníctva informoval o ukončení písomnej schvaľovacej procedúry ohľadom obsahu listu sekretariátu C-C pred trialógom k CMO, týkajúceho sa požiadavky rozšírenia zoznamu produktov spôsobilých na verejnú intervenciu – doplnila sa požiadavka aj na odvetvie hydinového, bravčového a baranieho mäsa a cukru.

Príprava národných strategických plánov a zoznamov ekoschémy a prezentácia členských organizácií

PL: PL reprezentant referoval o návrhu strategického plánu SPP. Zatiaľ sa rozhodlo o prevode 30 % prostriedkov z II. piliera do rozpočtu I. piliera, súčasne bolo oznámené zvýšenie národného spolufinancovania II. piliera. Návrh strategického plánu SPP je zameraný hlavne na vykonávanie agroenvironmentálno-klimatických cieľov a podporu malých a stredných poľnohospodárskych podnikov, mladých poľnohospodárov a nových účastníkov poľnohospodárskej profesie. Podpora nepoľnohospodárskeho rozvoja vidieka z fondu II. piliera bola obmedzená iba na program LEADER. Poľnohospodárska komunita v PL má obavy najmä z nedostatočnej výšky finančných zdrojov v súvislosti s mimoriadne ambicióznymi cieľmi SPP, ktorej výsledkom môže byť výrazné zníženie produkčného potenciálu EÚ.

Plánované intervencie v I. pilieri SPP: najkontroverzejšou témou sú ekoschémy, ktoré ministerstvo hodlá navrhnúť tak, aby prispeli k maximálnym prínosom pre životné prostredie a súčasne bolo zaistené čerpanie finančných prostriedkov poľnohospodármi. Problematické sú 3 navrhnuté opatrenia: pásy s medonosnými rastlinami, ponechanie zimnej pastvy pre vtáky a vyčlenenie 20 % na pásy bez použitia prípravkov na ochranu rastlín a hnojív. Podľa poľnohospodárskej organizácie PL reprezentanta sú navrhnuté ekoschémy neprijateľné, spoločne s požiadavkou na zníženie herbicídov a pesticídov povedú k väčšiemu zaburineniu polí a rozvoju škodcov, zníženiu výnosov a kvality produkcie. Preto žiadajú dôkladné zmeny alebo ich úplné vylúčenie. V rámci I. piliera je celkovo

plánovaných 53 intervencií, čo môže viesť k veľkej diverzifikácii miery platieb na hektár v závislosti od zvolenej ekoschémy.

Plánované intervencie v II. pilieri SPP: Najambicióznosť prvkom zelenej architektúry budú dlhodobé environmentálne záväzky v II. pilieri, ktoré budú nad rámec podmienenosti a nesmú sa prekryvať s rozsahom postupov zahrnutých v rámci ekoschémy. Podľa návrhu strategického plánu by tieto intervencie mali byť do značnej miery pokračovaním súčasného prístupu v Programe rozvoja vidieka 2014-2020.

Hlavným problémom plánu je nedostatočná výška rozpočtu, ktorá nie je v súlade s ambicióznosťou cieľov, preto dodatočné náklady uhradia poľnohospodári, čo Komisia vo svojom návrhu podcenila a doteraz nevykonala posúdenie dopadov.

AT: V AT bolo v novembri 2019 vytvorených 14 expertných skupín, v ktorých je zapojených viac než 200 odborníkov, v každej expertnej skupine je zastúpené aj ministerstvo poľnohospodárstva. Skupiny pripravili návrhy 96 možných intervencií. Intervencie I. piliera sa zameriavajú na silnú podporu príjmov poľnohospodárov, podporu viazanú na produkciu a na podporu mladých poľnohospodárov. Ekoschémy v I. a agroenvironmentálno-klimatické opatrenia (AEKO) v II. pilieri sú prejednávané súčasne, všetky ekoschémy by mali byť na ročnej báze, AEKO na viacročnej. Za príklad aktuálne prejednávaných ekoschémy uviedol AT reprezentant pastvu na pastvinách, pestovanie medziplodín a ochranu proti erózii viníc, ovocných sádov a chmeľníc. Na AEKO opatrenia by malo byť vyčlenených 35-45 % obálky II. piliera, za jedno z najdôležitejších označil riadenie šetrné k životnému prostrediu a podporujúce biologickú rozmanitosť, z ďalších spomenul napr. ekologické poľnohospodárstvo, ktoré je v AT veľmi populárne. Z ďalších intervencií II. piliera vymenoval 20 % pre oblasti s prírodnými obmedzeniami a 10 % na investície so zameraním na znižovanie emisií skleníkových plynov a zvyšovanie dobrých podmienok zvierat. AT ministerstvo poľnohospodárstva pravidelne poskytuje verejnosti informácie o priebehu procesu spracovania na svojich webových stránkach.

HR: HR reprezentantka informovala o zahájení SWOT analýzy pred 2 rokmi. Za jedno z hlavných rizík bol označený odliv obyvateľov z vidieckych oblastí do miest a do zahraničia.

Stanovené boli 4 strategické ciele: zvyšovanie produktivity a odolnosti voči zmene klímy, posilnenie konkurencieschopnosti poľnohospodársko-potravinárskeho odvetvia, obnova vidieckej ekonomiky a podpora inovácií.

Vzhľadom na limitovaný rozpočet II. piliera SPP treba podobne ako v PL využiť aj iné fondy.

Ukazovatele výstupov a výsledkov na monitorovanie pokroku v rámci nového modelu vykonávania budú ešte predmetom diskusií. HR ministerstvo je proti zahrnutiu sociálnej dimenzie do SPP z dôvodu vysokej administratívnej záťaže pre platobné agentúry aj kvôli monitorovaniu SPP, čo je v úplnom rozpore s pôvodným plánom Komisie na zjednodušenie administratívnej záťaže. Pri GAEC 8 a 9 ministerstvo podporuje vylúčiť z ich plnenia poľnohospodárov <10 ha. Pri ekoschémach ministerstvo podporuje alokáciu 20 % rozpočtu I. piliera. Podporuje aj zavedenie zastropovania a degresivity, ale dobrovolnosť pre členské štáty na zaistenie flexibility podľa štruktúry ich poľnohospodárskych podnikov, to isté aj pri redistributívnych platbách. Ďalej podporujú financovanie podpory viazanej na produkciu vo výške 13 % + 2 % a prevod 25 % prostriedkov medzi piliermi. (Celá prezentácia je priložená k zápisu v českom jazyku.)

ES: ES reprezentant informoval o pláne, ktorý sa pripravuje od roku 2019. Hlavným problémom pri príprave bola najmä štruktúra ES, bolo nutné spojiť 18 regionálnych strategických plánov do jedného národného. Za dôležité témy z pohľadu poľnohospodárov označil vnútornú konvergenciu, nástroje prerozdeľovania platieb, viazanú podporu na produkciu, podmienenosť, ekoschémy a alokáciu finančných prostriedkov. Dňa 12. 6. by malo ministerstvo predstaviť ucelený text týkajúci sa návrhu strategického plánu, niektoré prvky už boli odsúhlasené v rámci ministerstva a regionálnych vlád, organizácií producentov a mimovládnych neziskovými organizáciami, atď. Budú uplatňovať definíciu

skutočného/aktívneho poľnohospodára (hrubý príjem z poľnohospodárskej činnosti musí predstavovať aspoň 20-30 % z celkového hrubého príjmu), ale definíciu malého poľnohospodára uplatňvať nebudú. Návrh však počíta s tzv. pluriaktívnym poľnohospodárom, ktorý nespĺňa definíciu aktívneho poľnohospodára, ale môže byť príjemcom priamej platby do výšky 5 000 EUR. Pre poľnohospodárov, ktorí predtým spĺňali kritériá definície aktívneho poľnohospodára, ale teraz už nie, bude zvažovaný nový model „opätovného vstupu“. Pre mladých poľnohospodárov by mohla byť podpora 2-3 % kombináciou prostriedkov oboch pilierov. Pri niektorých intervenciách sa zvažuje dodatočná podpora pre ženy. Špecifickou témou ES je regionalizácia priamych platieb pre 50 agronomických regiónov. Snahou bude zníženie počtu regiónov na 15-20. Návrh strategického plánu ďalej počíta so zavedením zastropovania priamych platieb, degresivity a redistributívnej platby. Platby viazané na produkciu sú pre ES veľmi dôležité, návrh ekoschémy predstavuje flexibilný prístup a jednoduché postupy, vďaka ktorým bude zaručené, aby každý poľnohospodár mohol plniť aspoň jednu aktivitu, ktorá bude na poskytnutie platby dostatočná. Ekoschémy budú na ročnej báze, otázkou je percentuálne vyčlenenie I. piliera.

(Celá prezentácia je priložená k zápisu v českom jazyku.)

Systém monitorovania v budúcej SPP (prezentácia Pierluigiho Londera, vedúceho Oddelenia podpory a implementácie IACS, DG AGRI)

Zástupca DG AGRI prezentoval Integrovaný administratívny a kontrolný systém (IACS) , ktorý pokrýva celý proces od podania žiadosti o platbu až po vyplácanie podpôr pridelených podľa počtu hektárov alebo zvierat chovaných v poľnohospodárskom podniku, s cieľom chrániť finančné záujmy EÚ. V roku 2018 bol doplnený o systém monitorovania plochy ako alternatívy ku kontrolám na mieste. Monitorovanie sa deje pomocou systémov satelitov, ktoré automaticky vyhotovujú snímky každých 5 dní. Komisia sa v rámci novej SPP usiluje o maximálne využívanie nových technológií, pričom údaje sú zásadné na monitorovanie vykonávania politiky a systém poskytuje aj ďalšie výhody ako zdroje dát a štatistík. Systém monitorovania plochy je aktuálne ako súčasť návrhu horizontálneho nariadenia prejednávaný v trialógu. Jeho detaily by v prípade politickej dohody boli súčasťou sekundárnej legislatívy. Komisia predpokladá, že sledovanie indikátorov by bolo postupné. (Celá prezentácia je priložená k správe v českom jazyku.)